

EDUSKUNNAN VASTAUS 284/2002 vp

Hallituksen esitys laiksi kasvinterveyden suojelemisesta

Asia

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksensä laiksi kasvinterveyden suojelemisesta (HE 99/2002 vp).

Valiokuntakäsittely

Maa- ja metsätalousvaliokunta on antanut asias-
ta mietinnön (MmVM 16/2002 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

kasvinterveyden suojelemisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Tavoite

Tämän lain tavoitteena on ylläpitää hyvää kasvinterveyden tilaa ja siten edistää maa-, metsä- ja puutarhatalouden ja elintarviketuotannon toimintaedellytyksiä sekä elintarvikkeiden turvallisuutta ja tuotteiden laatua.

2 §

Soveltamisala

Tämä laki koskee toimenpiteitä, joilla pyritään säilyttämään hyvä kasvinterveyden tila ja joihin kasvintuhoojien torjumiseksi ja leviämisen estämiseksi voidaan ryhtyä.

Sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään, sovelletaan metsässä kasvaviin puihin kohdistuvien hyönteis- ja sienituhojen torjumiseen, mitä metsän hyönteis- ja sienituhojen torjunnasta annettussa laissa (263/1991) säädetään.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädetään, ottaen huomioon Suomea sitovat kansainväliset sopimukset, mitä kasvintuhoojia 1 momentissa tarkoitettujen toimenpiteiden saavat koskea. Lakia voidaan lisäksi soveltaa myös uusien tai vaikutukseltaan ennalta arvaamattomien kasvintuhoojien tai muiden organismien, jotka aiheuttavat välitöntä uhkaa kasvinterveydelle, torjumiseen ja leviämisen estämiseen.

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *kasveilla* eläviä kasveja ja eläviä kasvinosia mukaan lukien kylvösiemenet; eläviin kasvinosiin kuuluvat:

a) hedelmät ja marjat, ei kuitenkaan pakastettuina;

b) vihannekset, ei kuitenkaan pakastettuina;

c) juuri- ja varsimukulat, sipulit ja juurakot;

d) leikkokukat;

e) oksat, joissa on tallella lehdet tai neulaset;

f) kaadetut puut, joissa on tallella lehdet tai neulaset;

g) lehdet ja lehvistöt;

h) kasvien solukkoviljelmät;

i) elävä siitepöly; ja

j) silmulliset oksat, pistokkaat ja varttamisoksat;

2) *kasvituotteella* kasviperäistä jalostamatonta tai vain yksinkertaisella tavalla käsiteltyä tuotetta, sikäli kun sitä ei voida pitää kasvina;

3) *kasvintuhoojalla* kasveissa tai kasvituotteissa esiintyviä eläin- tai kasvikuntaan kuuluvia haitallisia organismeja, sieniä, bakteereita ja fytoplasmoja sekä viruksia ja muita taudinaiheuttajia, jotka voivat aiheuttaa välitöntä tai välillistä vahinkoa viljelykasveille, luonnonvaraisille kasveille tai niistä saataville tuotteille;

4) *kasvipassilla* Euroopan unionin sisämarkkinakaupassa käytettävää virallista merkintää, jonka käyttöoikeuden myöntää kasvinsuojeluviranomainen; kasvipassi osoittaa, että kasvien terveyttä sekä tuotantoa ja markkinointia koskevat määräykset on täytetty ja että tuotanto on virallisessa valvonnassa;

5) *kasvinterveystodistuksella* Euroopan unioniin kuulumattoman valtion ja unionin jäsenvaltion välisessä kaupassa käytettävää kansainvälisen kasvinsuojeluyleissopimuksen mukaista kasvinsuojeluviranomaisen antamaa todistusta siitä, että kasvit, kasvituotteet tai muut tavarat täyttävät niille asetetut kasvinterveysvaatimukset;

6) *markkinoinnilla* Suomessa ja muissa Euroopan unionin jäsenvaltioissa markkinoille laskettujen kasvien, kasvituotteiden ja muiden tavaroiden, joiden mukana kasvintuhooja voi helposti levitä, markkinointia Suomessa ja Suomessa tuotettujen tällaisten tavaroiden markkinointia muihin Euroopan unionin jäsenvaltioihin;

7) *maahantuonnilla* kasvien, kasvituotteiden ja muiden tavaroiden, joiden mukana kasvintuhooja voi helposti levitä, tuontia muista maista kuin Euroopan unionin jäsenvaltioista;

8) *maastaviennillä* kasvien, kasvituotteiden ja muiden tavaroiden, joiden mukana kasvintuhooja voi helposti levitä, vientiä muihin maihin kuin Euroopan unionin jäsenvaltioihin;

9) *toimijalla* luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka ammattimaisesti tuottaa, varastoi, markkinoi, välittää, tuo maahan tai vie maasta kasveja, kasvituotteita ja muita tavaroita, joiden mukana kasvintuhooja voi helposti levitä; sekä

10) *paikallismarkkinoijalla* sellaista toimijaa, joka Suomessa viljelee vain pieniä määriä kasveja ja markkinoi niitä tai kasvituotteita tai muita tavaroita, joiden mukana kasvintuhooja voi helposti levitä, vain satunnaisesti tai paikallisesti muulle kuin toimijalle ilman laajamittaista julkista kaupaksi tarjoamista.

2 luku

Toiminnan harjoittaminen

4 §

Rekisteröitymisvelvollisuus

Kasveja, kasvituotteita ja muita tavaroita, joiden mukana kasvintuhooja voi helposti levitä, saa markkinoida, tuottaa markkinointia varten,

varastoida ja maahantuoda vain sellainen toimija, joka on merkitty Kasvintuotannon tarkastuskeskuksen valvontaa varten pitämään rekisteriin (*kasvinsuojelurekisteri*). Rekisteröitymisvelvollisuus ei kuitenkaan koske paikallismarkkinoida eikä sitä, joka satunnaisesti tuo maahan omaan käyttöönsä vain pieniä määriä tällaisia kasveja, kasvituotteita tai muita tavaroita.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädetään sen mukaan kuin kasvinterveyttä koskeissa Euroopan yhteisön säännöksissä säädetään, ne kasvit, kasvituotteet ja muut tavarat, joihin rekisteröintivaatimus koskee.

Rekisteröinnin edellytykset täyttävällä toimijalla on oikeus tulla rekisteröidyksi. Rekisteriin merkitsemisen edellytyksenä on, että:

1) toimija ylläpitää ajan tasalla olevaa kaaviota, josta ilmenee tämän lain soveltamisalaan kuuluvien kasvien, kasvituotteiden ja muiden tavaroiden sijainti;

2) toimija pitää tiedostoa tuotantopaikoista ja varasto- tai muuhun rekisterissä mainittuun paikkaan tuoduista niissä tuotetuista ja markkinoiduista tämän lain soveltamisalaan kuuluvista tuotteista ja säilyttää näitä tietoja vähintään vuoden ajan;

3) toimija tarkastaa vähintään silmämääräisesti tämän lain soveltamisalaan kuuluvat tuotteet ja tilat kasvintuhoojien mahdollisen esiintymisen toteamiseksi; sekä

4) rekisteröidyllä yksiköllä on kasvinterveydestä vastaava henkilö.

Rekisteröintiä haetaan Kasvintuotannon tarkastuskeskukselle osoitetulla hakemuksella, joka toimitetaan työvoima- ja elinkeinokeskukselle. Päätöksen rekisteröinnistä tekee työvoima- ja elinkeinokeskus. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä rekisteröintiä koskevasta hakemusmenettelystä.

5 §

Rekisteritiedot

Rekisteriin merkitään seuraavat tiedot:

- 1) toimijan nimi ja osoite;
- 2) toimijan toimialaa koskevat tiedot;

3) tiedot toimijan tuotanto- ja toimipaikoista;

4) toimijan yritys- tai yhteisötunnus taikka sosiaaliturvatunnus ja tilatunnus;

5) kasvinterveydestä vastaavan henkilön nimi;

6) rekisterinumero;

7) toimijalle kasvintuhoojan esiintymisen vuoksi annettu torjuntapäätös.

Tiedot poistetaan rekisteristä kolmen vuoden kuluessa siitä, kun toimija on ilmoittanut Kasvintuotannon tarkastuskeskukselle toimintansa lopettamisesta. Jos toimijalle on annettu kasvintuhoojan esiintymisen vuoksi torjuntapäätös, tietoja on kuitenkin säilytettävä niin kauan kuin torjuntapäätös on voimassa.

Henkilötietojen keräämiseen ja tallettamiseen sekä rekisteriin tallennettujen tietojen käyttämiseen ja luovuttamiseen sovelletaan muutoin, mitä henkilötietolaissa (523/1999) ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään.

6 §

Markkinointi

Tiettyjä kasveja, kasvituotteita ja muita tavaroita, joiden mukana kasvintuhooja voi helposti levitä, saadaan, paikallismarkkinointia lukuun ottamatta, markkinoida vain kasvipassilla tai muulla tavarankasvinterveydestä annetulla todistuksella varustettuna. Jokaisella markkinoitavalla tavaraerällä on oltava jossakin Euroopan unionin jäsenvaltiossa myönnetty kasvipassi tai muu todistus.

Kasvipassin käyttöoikeuden antaa Kasvintuotannon tarkastuskeskus tai työvoima- ja elinkeinokeskuksen maaseutuosasto hakemuksesta toimijalle, jonka toiminta on Kasvintuotannon tarkastuskeskuksen virallisessa valvonnassa, jos toiminta, jolle haetaan kasvipassin käyttöoikeutta tavarankasvinterveystiedon, täyttää kyseiseltä toiminnalta vaadittavat kasvinterveystiedot. Muun 1 momentissa tarkoitetun todistuksen antaa Kasvintuotannon tarkastuskeskus tavaralle tai toiminnalle, joka täyttää kyseiseltä tavaralla tai toiminnalta todistuksen saamiseksi vaadittu kasvinterveystiedot.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädetään sen mukaan kuin kasvinterveyttä koskeissa Euroopan yhteisön säännöksissä säädetään, mitä kasveja, kasvituotteita ja muita tavaroita, joiden mukana kasvintuhooja voi helposti levitä, tämä velvollisuus koskee, mitä todistusta kunkin tällaisen tavarankäytön markkinoinnissa tulee käyttää ja mitä kasvinterveysvaatimuksia toiminnalta kasvupassin käyttöoikeuden tai muun todistuksen myöntämiseksi tällaisille tavaroille edellytetään.

7 §

Maahantuonti ja maastavienti

Tiettyjä kasveja, kasvituotteita ja muita tavaroita, joiden mukana kasvintuhooja voi helposti levitä, saadaan tuoda maahan vain kasvinterveystodistuksella tai muulla tavarankäytön kasvinterveystodistuksesta annetulla todistuksella varustettuna. Jokaisella maahantuotavalla tavaralla on oltava oma kasvinterveystodistus tai muu todistus.

Maahantuojan on ennen kasvinterveystodistuksella varustettuna tavarankäytön maahantuontia tehtävä maahantuonnista ilmoitus Kasvintuotannon tarkastuskeskukselle. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan säätää sen mukaan kuin Euroopan yhteisön kasvinterveyttä koskeissa säännöksissä säädetään, mitä asioita maahantuojan tulee ilmoituksessa mainita. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädetään maahantuonnissa noudatettavasta menettelystä ja niistä tullitoimipaikoista ja rajanylityspaikoista, joiden kautta tässä pykälässä tarkoitettujen tavaroiden maahantuonti on sallittu.

Kasvintuotannon tarkastuskeskus tai työvoima- ja elinkeinokeskuksen maaseutuosasto antaa kasvinterveystodistuksen tai muun 1 momentissa tarkoitettua todistuksen Suomesta vietäville tavaroille, jolta viennin kohdevaltio edellyttää tällaisella todistuksella varustamista, jos tavara täyttää viennin kohdevaltion kyseisen tavarankäytön tuonnille asettamat kasvinterveystodistussäännökset.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädetään sen mukaan kuin kasvinterveyttä koskeissa Euroopan yhteisön säännöksissä säädetään, mitä kasveja, kasvituotteita ja muita tava-

roita, joiden mukana kasvintuhooja voi helposti levitä, 1 ja 2 momentissa säädetty velvollisuus koskee ja mitä tässä pykälässä tarkoitettua todistusta niiden maahantuonnissa tulee käyttää.

8 §

Velvollisuus tiedoston pitämiseen

Toimijan on pidettävä toiminnastaan tiedostoa, josta tarvittaessa voidaan vaikeuksista selvittää 4 §:n 3 momentissa tarkoitettut ja muut valvontaa varten tarpeelliset tiedot.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkemmat säännökset tiedoston sisällöstä ja järjestämisestä.

9 §

Ilmoitusvelvollisuus toiminnassa tapahtuvista muutoksista

Toimijan on tehtävä toimintansa lopettamisesta ja toiminnassa tapahtuvista olennaisista muutoksista Kasvintuotannon tarkastuskeskukselle osoitettu kirjallinen ilmoitus, joka toimitetaan työvoima- ja elinkeinokeskukselle.

3 luku

Kasvintuhoojien torjumista ja leviämistä koskevat toimenpiteet

10 §

Ilmoittamisvelvollisuus

Joka tietää tai epäilee 2 §:n 3 momentin nojalla säädettyssä asetuksessa tarkoitettua kasvintuhoojaa esiintyvän omistamallaan tai hallinnassaan olevalla kiinteistöllä, kiinteistön osalla, viljelmällä, tavaravarastossa, kuljetusvälineessä tai rakennuksessa, on velvollinen viipymättä ilmoittamaan siitä asianomaiselle työvoima- ja elinkeinokeskukselle tai Kasvintuotannon tarkastuskeskukselle. Sama koskee viranomasta, joka toiminnassaan havaitsee tällaisen kasvintuhoojan esiintymisen. Työvoima- ja elinkeinokeskuksen on ilmoitettava kasvintuhoojan esiin-

tymisestä Kasvintuotannon tarkastuskeskukselle.

11 §

Kasvintuhoojien torjunta

Kasvintuhoojien torjumiseksi tai niiden leviämisen estämiseksi voidaan:

1) velvoittaa maanomistaja, viljelijä taikka kiinteistön tai kiinteistön osan omistaja tai haltija suorittamaan välttämättömiä toimenpiteitä kiinteistöllä esiintyvän kasvintuhoojan hävittämiseksi;

2) määrätä kasvintuhoojan saastuttaman rakennuksen, työ- ja kuljetusvälineen taikka muun esineen välttämättömästi puhdistamisesta tai desinfioimisesta sekä välttämättömästi puhdistus- ja desinfiointitavasta;

3) määrätä kasvien tai kasvialkuperää olevien pakkausten tai pakkausaineiden välttämättömästi puhdistuksesta, desinfioimisesta tai hävittämisestä ja määrätä välttämättömästi puhdistus-, desinfiointi- tai hävitystavasta taikka asettaa välttämättömiä rajoituksia kasvien tai kasvialkuperää olevien pakkausten tai pakkausaineiden käyttämiselle;

4) määrätä kasvien viljelemistä, kuljetusta tai kauppaa koskevia välttämättömiä kieltoja, ehtoja ja rajoituksia;

5) määrätä kasvien viljelemisen, sadonkorjuun ja kaupan yhteydessä välttämättömästi suoritettavista toimenpiteistä;

6) määrätä välttämättömiä kieltoja tai ehtoja kasvien, kasvituotteiden, kasvintuhoojien ja muiden sellaisten tavaroiden, joiden mukana kasvintuhooja voi helposti levitä, markkinoinnille, maahantuonnille ja maastaviennille; sekä

7) velvoittaa toimija noudattamaan muita kasvintuhoojien torjumiseksi tai niiden leviämisen estämiseksi välttämättömiä rajoituksia, kieltoja ja toimenpiteitä.

Tarkempia säännöksiä 1 momentissa tarkoitetuista toimenpiteistä, määräyksistä, kielloista, ehdoista ja rajoituksista annetaan maa- ja metsä-

talousministeriön asetuksella sen mukaan kuin kasvinterveyttä koskevassa Euroopan yhteisön lainsäädännössä säädetään. Asetus voi koskea kaikkia kasvintuhoojia tai vain tiettyjä kasvintuhoojia.

Kasvintuotannon tarkastuskeskus tai työvoima- ja elinkeinokeskus tekee 2 momentissa tarkoitettun asetuksen nojalla toimijakohtaisen torjuntapäätöksen. Torjuntapäätös voidaan tehdä myös asianosaista kuulematta, jos asian ratkaisemista ei voi lykätä ilman kasvinterveydelle aiheutuvaa merkittävää vaaraa ja asianosaisen kuuleminen ei ole viivytyksettä mahdollista. Jos on erityistä syytä epäillä asetuksessa tarkoitettun kasvintuhoojan esiintymistä, Kasvintuotannon tarkastuskeskus voi ryhtyä 6 kohdassa tarkoitettuihin toimenpiteisiin jo ennen kasvintuhoojan esiintymisen varmistumista.

Maa- ja metsätalousministeriö voi lisäksi antaa Kasvintuotannon tarkastuskeskukselle luvan ryhtyä 1 momentissa tarkoitettuihin toimenpiteisiin sellaisten kasvintuhoojien osalta, joista ei ole säädetty 2 momentissa tarkoitettulla asetuksella. Jos tällaisen kasvintuhoojan esiintyminen aiheuttaa välitöntä uhkaa kasvinterveydelle eikä asia siedä viivytystä, Kasvintuotannon tarkastuskeskus voi ryhtyä välttämättömiin 1 momentissa tarkoitettuihin torjuntatoimenpiteisiin jo ennen luvan antamista.

12 §

Käyttörajoituksista ilmoittaminen

Joka myy, vuokraa tai muulla tavoin luovuttaa toiselle kiinteistön, kiinteistön osan tai rakennuksen, jonka käyttöä on kasvintuhoojan esiintymisen vuoksi rajoitettu, on velvollinen ilmoittamaan tästä rajoituksesta luovutuksensaajalle ennen luovutusta.

Valvontaviranomainen on velvollinen pyynnöstä antamaan tietoja kasvintuhoojan esiintymisestä 1 momentissa tarkoitettun luovutuksen yhteydessä.

4 luku

Viranomaiset

13 §

Yleinen valvonta ja ohjaus

Tämän lain täytäntöönpanon yleinen ohjaus ja valvonta kuuluvat maa- ja metsätalousministeriölle. Maa- ja metsätalousministeriö on Suomessa kasvituotteiden haitallisten organismien jäsenvaltioihin kulkeutumisen estämiseen liittyvistä suojatoimenpiteistä annetussa neuvoston direktiivissä 2000/29/EY, jäljempänä kasvinterveysdirektiivi, tarkoitettu keskusviranomainen.

14 §

Valvontaviranomaiset

Tämän lain täytäntöönpanosta sekä tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamisen valvonnasta ja valvonnan järjestämisestä vastaa Kasvintuotannon tarkastuskeskus, joka käyttää valvonnassa apunaan työvoima- ja elinkeinokeskusten maaseutuosastoja. Kasvintuotannon tarkastuskeskus on kasvinterveysdirektiivissä tarkoitettu kasvinsuojeluviranomainen Suomessa.

Maahantuontia voi valvoa Kasvintuotannon tarkastuskeskuksen ohella myös tullilaitos. Tullilaitokselle siirrettävistä Kasvintuotannon tarkastuskeskuksen toimivaltaan kuuluvista tehtävistä säädetään maa- ja metsätalousministeriön asetuksella sen mukaan kuin tehtävien siirrosta ja laajuudesta sovitaan erikseen maa- ja metsätalousministeriön ja valtiovarainministeriön välillä.

15 §

Valtuutetut tarkastajat

Sen lisäksi, mitä 14 §:ssä säädetään, Kasvintuotannon tarkastuskeskus käyttää valvonnassa apunaan valvontatehtävään kirjallisesti valtuutettuihin tarkastajiin, jotka toimivat tarkastuskeskuksen valvonnassa. Valtuutettuun tarkastajaan

sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan tämän lain mukaisia tehtäviä. Valtuutetulla tarkastajalla tulee olla valtuutuksen kohteena olevan tehtävän hoitamiseksi riittävä kasvinterveydellinen ammattitaito.

Valtuutetun tarkastajan esteellisyyteen sovelletaan, mitä hallintomenettelylain (598/1982) 10 ja 11 §:ssä säädetään. Jos valtuutettu tarkastaja on estynyt suorittamasta tehtäväänsä, Kasvintuotannon tarkastuskeskus voi määrätä jonkun muun tilapäisesti suorittamaan hänen tehtäviään. Tilapäisesti määrättyyn henkilöön sovelletaan, mitä valtuutetusta tarkastajasta säädetään.

Valtuutetun tarkastajan on tarkastusta suorittaessaan kiinnitettävä huomiota siihen, että toimija voi esittää tarkastajalle omat näkemyksensä äidinkielellään suomeksi, ruotsiksi tai saameksi. Jos toimija ei osaa kielilain (148/1922) mukaan käytettävää kieltä, tarkastajan on huolehdittava siitä, että tarkastus toimitetaan huolehtimalla hallintomenettelylain 22 §:n mukaisesti tarvittavasta tulkitsemisesta tai kääntämisestä. Valtuutetun tarkastajan tulee tarkastuksen kohteen niin vaatiessa esittää kirjallinen selvitys valtuutuksestaan.

5 luku

Tarkastukset ja valvonta

16 §

Valvonnan järjestämisen yleiset periaatteet

Kasvien, kasvituotteiden ja muiden tavaroiden, joiden mukana kasvintuhooja voi helposti levitä, tuotantoa, varastointia, markkinointia, maahantuontia ja maastavientiä on valvottava tasapuolisesti ja säännöllisesti, sekä erityisesti, kun on epäiltävissä, että nämä tuotteet tai niihin liittyvä toiminta ei täytä tässä laissa tai sen nojalla säädettyjä tai määrättyjä vaatimuksia. Valvontatoimenpiteiden on oltava tarkoituksenmukaisia ja ne on riskinarviointiin perustuen kohdistettava kasvien, kasvituotteiden ja muiden tavaroiden, joiden mukana kasvintuhooja voi hel-

posti levitä, tuotannon, käsittelyn sekä markkinoinnin eri vaiheisiin.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkemmat säännökset valvonnan järjestämisestä.

17 §

Valvontasuunnitelma

Kasvintuotannon tarkastuskeskuksen on laadittava vuosittain valvontasuunnitelma valvonnan järjestämiseksi. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkemmat säännökset valvontasuunnitelmasta ja sen sisällöstä.

18 §

Tarkastusvelvollisuus

Valvontaviranomaisen on vähintään kerran vuodessa tarkastettava ne rekisteröidyt toimijat, jotka 6 §:n mukaan ovat velvollisia varustamaan markkinoimansa kasvit, kasvituotteet ja muut tässä laissa tarkoitetut tavarat kasvipassilla. Muut rekisteröidyt toimijat on tarkastettava aina, kun se kasvintuhoojien leviämisen riskinarvioinnin perusteella katsotaan tarpeelliseksi.

19 §

Seuranta

Kasvintuotannon tarkastuskeskuksen tulee seurata tässä laissa tarkoitettujen kasvintuhoojien esiintymistä ja tarvittaessa julkaista kasvin-tuhoojien esiintymistä koskevia tietoja.

20 §

Tarkastusoikeus

Edellä 14 ja 15 §:ssä tarkoitetuilla valvontaviranomaisilla ja valtuutetuilla tarkastajilla on oikeus tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten täytäntöönpanemista ja noudattamisen valvontaa varten päästä viljellyille ja muille alueille, tuotanto-, varasto- ja muihin rakennuksiin ja kuljetusvälineisiin sekä tarkastaa 8 §:ssä

tarkoitettua tiedostoa ja toimijan kirjanpitoa, suorittaa tarkastuksia ja ottaa korvauksetta näytteitä tutkimuksia varten. Kotirauhan piirissä tarkastuksen tai näytteenoton saa tehdä vain viranomainen ja tarkastus tai näytteenotto saadaan toimittaa vain, jos se on välttämätöntä tarkastuksen kohteena olevien seikkojen selvittämiseksi ja on perusteltua syytä epäillä jonkun syyllistyneen tässä laissa rangaistavaksi säädettyyn menettelyyn.

21 §

Tiedonsaantioikeus

Valvontaviranomaisilla ja valtuutetuilla tarkastajilla on oikeus, sen estämättä, mitä tietojen salassapidosta säädetään, saada tässä laissa tarkoitettua tarkastusta ja valvontaa varten tarpeelliset tiedot ja asiakirjat toimijalta.

22 §

Euroopan yhteisön tarkastajat

Mitä 20 ja 21 §:ssä säädetään Suomen viranomaisen tarkastus- ja tiedonsaantioikeudesta, koskee myös Euroopan yhteisön tarkastajia. Euroopan yhteisön tarkastajien on tarkastuksia suoriittaessaan toimittava yhteistyössä Kasvintuotannon tarkastuskeskuksen kanssa.

23 §

Virka-apu

Valvontaviranomaisilla on oikeus saada virka-apua tulliviranomaisilta, rajavartiolaitokselta sekä poliisi- ja pelastusviranomaisilta tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten mukaisten tehtävien suorittamiseksi.

24 §

Salassa pidettävien tietojen luovuttaminen

Viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetyn salassapitovelvollisuuden estämättä saa tässä laissa säädettyä tehtävää suo-

ritettaessa saatuja tietoja yksityisen tai yhteisön liike- tai ammattisalaisuudesta taikka taloudellisesta asemasta luovuttaa syyttäjä- ja poliisiviranomaiselle pakkokeinolain (450/1987) 5 luvun 1 §:ssä tarkoitetun rikoksen selvittämiseksi sekä tämän lain 13 ja 14 §:ssä tarkoitetuille viranomaisille tämän lain mukaisten tehtävien suorittamista varten.

25 §

Valvonnan tulosten julkaiseminen

Kasvintuotannon tarkastuskeskus julkaisee valvonnan tulokset. Edellä 24 §:ssä tarkoitettuja salassa pidettäviä tietoja ei kuitenkaan saa julkaista.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkemmat säännökset valvonnan tulosten julkaisemisesta.

6 luku

Pakkokeinot ja seuraamukset

26 §

Kasvipassin tai muun todistuksen käyttökielto

Kasvintuotannon tarkastuskeskus voi päätöksellään kieltää 6 §:ssä tarkoitetun kasvipassin tai muun todistuksen käytön, jos se on välttämätöntä kasvintuhoojien torjumiseksi tai leviämisen estämiseksi. Tästä päätöksestä on aina ilmoitettava asianosaiselle viipymättä. Suullisesti annettu kieltä on vahvistettava kirjallisesti. Kielto on kumottava heti, kun sen antamisen syytä ei enää ole olemassa.

Kielto on annettava määräaikaisena, jos sen perusteena oleva puutteellisuus on mahdollista poistaa. Kielto on viipymättä peruutettava, jos puutteellisuus on poistettu tai puutteellisuudella ei enää kiellon määrittämisen kannalta ole merkitystä. Kiellon peruuttamisesta on aina ilmoitettava asianosaiselle viipymättä.

Jos asia ei siedä viivytystä, Kasvintuotannon tarkastuskeskuksen lisäksi työvoima- ja elinkeinokeskus tai valtuutettu tarkastaja voi kieltää

kasvipassin tai muun todistuksen käytön väliaikaisesti. Väliaikainen käyttökielto on saatettava viivytystä Kasvintuotannon tarkastuskeskuksen ratkaistavaksi. Kielto raukeaa, jos Kasvintuotannon tarkastuskeskus ei ole tehnyt 1 momentissa tarkoitettua päätöstä viikon kuluessa kiellon antamisesta.

27 §

Kasvinsuojelurekisteristä poistaminen

Jos tarkastuksessa todetaan, ettei toimija noudata tätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai täytä rekisteröinnin ehtoja, Kasvintuotannon tarkastuskeskuksen tai työvoima- ja elinkeinokeskuksen tulee antaa asianomaiselle huomautus sekä tarvittaessa ilmoittaa määräaika, jonka kuluessa toiminnassa havaitut virheellisyys on korjattava.

Kasvintuotannon tarkastuskeskuksen tulee päätöksellään poistaa rekisteristä se, joka ei huomautuksesta huolimatta korjaa toiminnassaan havaittuja virheellisyyksiä, jos kyseessä on olennainen virhe tai laiminlyönti. Tästä päätöksestä on aina ilmoitettava asianosaiselle viipymättä.

Kun poistamisen syytä ei enää ole olemassa, on rekisteristä poistettu välittömästi ilman eri hakemusta merkittävä rekisteriin uudelleen. Tästä päätöksestä on aina ilmoitettava asianosaiselle viipymättä.

28 §

Uhkasakko tai teettäminen

Kasvintuotannon tarkastuskeskus voi tehostaa 11 §:ssä tarkoitettua rajoitusta, kieltoa, toimenpidettä tai niitä koskevan menettelyn täytäntöönpanoa uhkasakolla tai uhalla, että tekemättä jätetty toimenpide teetetään laiminlyöjän kustannuksella. Teettämisuhkaa ja teettämistä koskevan päätöksen voi tehdä myös työvoima- ja elinkeinokeskus.

Uhkasakkoa, teettämisuhkaa ja teettämistä koskevassa asiassa noudatetaan, mitä uhkasakolaissa (1113/1990) säädetään.

29 §

Rangaistussäännös

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta

1) ilman 4 §:ssä tarkoitettua rekisteröintiä markkinoi, tuottaa markkinointia varten, varastoi tai tuo maahan kasveja, kasvituotteita tai muita tavaroita, joiden mukana kasvintuhooja voi helposti levitä,

2) ei noudata 6 §:ssä ja sen nojalla annetussa asetuksessa tarkoitettua velvollisuutta käyttää kasvipassia tai muuta kasvinterveydestä annettua todistusta,

3) ei noudata 7 §:ssä ja sen nojalla annetussa asetuksessa tarkoitettua velvollisuutta käyttää kasvinterveystodistusta tai muuta kasvinterveydestä annettua todistusta,

4) laiminlyö 8 §:ssä ja sen nojalla annetussa asetuksessa säädetyn velvollisuuden tiedoston pitämiseen,

5) laiminlyö 9 §:ssä säädetyn ilmoitusvelvollisuuden toiminnan lopettamisesta tai siinä tapahtuvista olennaisista muutoksista,

6) laiminlyö 10 §:ssä säädetyn kasvintuhoojien esiintymistä koskevan ilmoittamisvelvollisuuden,

7) rikkoo 11 §:n nojalla annettuja määräyksiä, kieltoja, ehtoja tai rajoituksia tai

8) laiminlyö 12 §:ssä säädetyn velvollisuuden ilmoittaa käyttörajoituksista

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *kasvinterveyden vaarantamisesta* sakkoon.

Sitä, joka rikkoo tämän lain nojalla määrättyä uhkasakolla tehostettua kieltoa tai velvoitetta, ei voida tuomita rangaistukseen samasta teosta, jos uhkasakko on tuomittu maksettavaksi.

Kasvintuotannon tarkastuskeskus tekee 14 ja 15 §:ssä tarkoitettujen viranomaisten ja valtuutettujen tarkastajien puolesta ilmoituksen 1 momentissa tarkoitetun rikkomuksen saattamiseksi syyteharkintaan. Ilmoitus voidaan jättää tekemättä rikkomuksesta, jota on kokonaisuutena pidettävä ilmeisen vähäisenä. Tällöin tarkastuskeskus voi antaa rikkomukseen syyllistyneelle toimijalle kirjallisen huomautuksen, jossa häntä kehoitetaan korjaamaan havaitut virheellisuudet.

7 luku

Vahingonkorvaukset

30 §

Kasvintuhoojan torjuntapäätöksestä aiheutuvien kustannusten ja vahinkojen korvaaminen

Suomessa ennen esiintymättömien kasvintuhoojien (*hävitettävät kasvintuhoojat*) hävittämiseksi annetun torjuntapäätöksen viljelijälle aiheuttamat kustannukset ja vahingot korvataan valtion varoista. Lisäksi voidaan korvata osittain sellaisten Suomessa esiintyvien kasvintuhoojien, jotka aiheuttavat välitöntä tai välillistä vahinkoa mutta joita ei voida hävittää (*torjuttavat kasvintuhoojat*), torjumiseksi ja leviämisen estämiseksi annetun torjuntapäätöksen viljelijälle aiheuttamat kustannukset ja vahingot. Korvauksen saamisen edellytyksenä on, että kasvi, josta torjuntapäätöksen kohteena oleva kasvintuhooja on löydetty, on ollut korvaukseen oikeutetulla viljelijällä tuotannossa. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädetään kasvintuhoojakohteisesti, mitkä kasvintuhoojat ovat hävitettäviä kasvintuhoojia ja mitkä torjuttavia kasvintuhoojia. Torjuttavien kasvintuhoojien torjumiseksi ja leviämisen estämiseksi annetusta torjuntapäätöksestä aiheutuneita kustannuksia ja vahinkoja ei pääsääntöisesti korvata, paitsi jos tällaisen kasvintuhoojan leviämisen estämiseksi on tarkoituksenmukaista korvata osa kustannuksista ja vahingoista. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädetään, millaisten torjuttavien kasvintuhoojien osalta korvaus maksetaan ja kuinka suuri osa, kuitenkin vähintään 50 prosenttia, kustannuksista ja vahingoista tällöin korvataan.

Edellä 1 momentin mukaan korvattavia kustannuksia ja vahinkoja ovat:

1) torjuntapäätöksessä annetun määräyksen toteuttamisesta suoranaisesti aiheutuvat desinfioimis-, torjunta- ja hävittämiskustannukset sekä hävitetyn tai torjuntatoimenpiteen vuoksi vahingoittuneen tavaran arvo;

2) torjuntapäätökseen perustuvan tavaran myymis-, luovutus-, kuljetus- tai käyttökiellon

tai vastaavan rajoituksen vuoksi aiheutunut taloudellinen vahinko tai kustannus; sekä

3) taloudellinen vahinko tai kustannus, joka aiheutuu torjuntapäätöksessä annettuun määräykseen perustuvasta kasvintuotannon keskeyttämisestä.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset 2 momentin 3 kohdassa tarkoitetun taloudellisen vahingon tai kustannuksen arvioimisesta.

Korvausta on haettava asianomaiselta työvoima- ja elinkeinokeskukselta kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun hakija sai tiedon kustannusten syntymisestä tai vahingon ilmenemisestä. Hakemukseen on liitettävä riittävä selvitys kustannuksista ja vahingoista. Työvoima- ja elinkeinokeskus päättää kustannusten ja vahinkojen korvaamisesta sekä korvauksen maksamisesta.

Jos kustannuksia tai vahinkoja on korvattu perusteettomasti, on työvoima- ja elinkeinokeskuksen määrättävä liikaa saatu määrä palautettavaksi. Palautettavasta määrästä peritään korkolain (633/1982) 3 §:n 2 momentin mukainen vuotuinen korko sen kuukauden alusta, jona kustannuksen tai vahingon korvaus on maksettu. Jos palautettavaa määrää ei makseta viimeistään työvoima- ja elinkeinokeskuksen asettamana eräpäivänä, sille on maksettava vuotuista viivästyskorkoa korkolain 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun korkokannan mukaan. Jos palautettava määrä on vähäinen taikka jos palauttamista tai koron perimistä on pidettävä kohtuuttomana palautusvelvollisen taloudelliseen asemaan ja olosuhteisiin nähden, voidaan korvaus tai korko jättää osittain tai kokonaan määräämättä palautettavaksi.

31 §

Korvausten epääminen

Edellä 30 §:ssä tarkoitettua korvausta ei kuitenkaan makseta:

1) kasvintuhoojan aiheuttamista vioittumista johtuvista vahingoista ja kustannuksista;

2) kustannuksista ja vahingoista, jotka aiheutuvat Euroopan unionin jäsenvaltiosta sekä unioniin kuulumattomista valtioista tai niihin tapah-

tuvan markkinoinnin, maahantuonnin tai maastaviennin yhteydessä määrätystä kiellosta, tavaranhävittämisestä, eristämisestä tai muusta vastaavasta toimenpiteestä taikka markkinoinnille, maahantuonnille tai maastaviennille määrätystä ehdoista;

3) kustannuksista tai vahingoista, jotka aiheutuvat kasvinsuojelurekisterissä pysymistä koskevien velvoitteiden täyttämisestä, rekisteristä poistamisesta tai muusta 6 luvussa säädetystä pakkokeinosta tai seuraamuksesta taikka kasvipassin tai rekisterinumeron käyttämisestä; eikä

4) kustannuksista tai vahingoista, jotka toimija on aiheuttanut tahallisesti tai törkeästä huolimattomuudesta taikka laiminlyönnällä hyvän viljelytavan noudattamisen.

Korvausta ei myöskään makseta tai sen määrää voidaan alentaa, jos korvaukseen muutoin oikeutettu ei ole noudattanut tätä lakia taikka tämän lain nojalla annettuja säännöksiä, määräyksiä tai viranomaisen päätöksiä taikka on muulla kuin 1 momentissa tarkoitetulla tavalla itse vaikuttanut kustannusten tai vahingon syntymiseen.

8 luku

Erinäiset säännökset

32 §

Neuvottelukunta

Maa- ja metsätalousministeriö asettaa kolmeksi vuodeksi kerrallaan neuvottelukunnan, jonka tehtävänä on seurata kehitystä kasvinsuojelua koskevissa asioissa, antaa lausuntoja sekä tehdä asiaa koskevia esityksiä ja aloitteita, ei kuitenkaan niissä asioissa, jotka on käsiteltävä valtioneuvoston Euroopan unionin asioiden käsittelyä varten säädetyssä järjestyksessä.

33 §

Maksut, palkkiot ja korvaukset

Tämän lain mukaisista suoritteista voidaan periä valtiolle maksuja siten kuin valtion maksuperustelaissa (150/1992) säädetään.

Kasvintuotannon tarkastuskeskuksen valtuutamille tarkastajille voidaan tarkastuksista suoritaa palkkiota ja kustannusten korvausta valtion talousarvion rajoissa. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädetään palkkioiden ja kustannusten korvausten perusteista.

34 §

Muutoksenhaku

Tämän lain nojalla annettuun valvontaviranomaisen päätökseen saa hakea muutosta valittamalla maaseutuelinkeinojen valituslautakuntaan noudattaen, mitä muutoksenhausta hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Valituskirjelmä voidaan toimittaa myös päätöksen tehneelle viranomaiselle, jonka on viipymättä lähetettävä valituskirjelmä sekä asiassa kertyneet asiakirjat ja lausuntonsa valituksesta valituslautakunnalle.

Tämän lain 14 §:n 2 momentin mukaisesti asetuksella tullilaitokselle siirretyn tehtävän osalta muutosta haetaan 1 momentista poiketen siinä järjestyksessä kuin tullilaissa (1466/1994) säädetään.

35 §

Täytäntöönpano

Tämän lain nojalla tehtävässä päätöksessä voidaan määrätä, että päätöstä on noudatettava ennen kuin se on saanut lainvoiman, jollei valitusviranomainen toisin määrää.

36 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta .

Tällä lailla kumotaan 16 päivänä joulukuuta 1994 annettu kasvinsuojelulaki (1203/1994) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen (*kumotu laki*). Kumotun lain nojalla annetut maa- ja metsätalousministeriön päätökset ja asetukset jäävät kuitenkin, siltä osin kuin ne eivät ole ristiriidassa tämän lain kanssa, edelleen voimaan, kunnes toisin säädetään.

37 §

Siirtymäsäännös

Ennen tämän lain voimaantuloa kumotun lain nojalla kasvintuhoojien torjumiseksi annetut yksittäisiä elinkeinonharjoittajia koskevat päätökset ja määräykset ovat voimassa niissä määrätyn ajan.

Helsingissä 13 päivänä helmikuuta 2003
